

Játékfilm: újra divat a történelem

A Saul fiával és a Kincsemmel nagy az esély a magyar filmgyártás feltámadására

A hetvenes, nyolcvanas években mindenki Chuck Norrist és Schwarzenegger követte a mozivásznon és tévéképernyőn. A klasszikus akciófilmeknek mára többnyire leáldozott, a fantasy és a sci-fi mellett azonban lassan újraélednek a történelmi filmek. Utánajártunk, mi vonzza manapság a nézőket a moziba.

Herendi Gábor nemcsak a világhírű versenylőről, hanem a kiegyezés utáni hangulatról is mesél a Kincsemben

Allegorsó, alig pár perces fekete-fehér némafilmek kedves, egyszerű tematikájú családi mozik voltak, amelyeket a Chaplin-, illetve Stan és Pan-féle, a valóságot szélsőségesen túlzó vígjátékok, burleszkok követtek. Kevesen tudják azonban, hogy az akciófilm is majdnem egyidős a mozival: a tömegfilmek egyik legnépszerűbb műfajának gyökereit már az 1910-es években felbukkant hajszafilmekben találjuk. A kalandfilmmel legtöbbször kéz a kézben járó akció a bűnözők komikus üldözése után – és főként a hangosfilm megjelenésének köszönhetően – merészebb alaplól kezdtek meríteni. Így a 20–30-as években már megjelent Robin Hood és Zorro a vásznon. Tömegfilmes műfaját főként a 70-es, illetve a 80-as években vált, amikor már nem kellett moziba menni egy-egy egész estés szórakozásért, elég volt leugrani a sarki videotékába és kikölcsönözni a Rambo, Top Gun vagy Drágán add az életet! jellegű klasszikusokat, amelyek közeli tűzharccal, súlyos ökolcsapásokkal és kíméletlen valótlan-ságaikkal vonzották a nézőket.

A 90-es évek még ontották a többé-kevésbé sikeres, farmerdzsekis pisztolyáradatot, azonban mind a kritikusok, mind a nézők egyre kevesebb szint láttak bennük. A drámával és thrillerrel nem keveredő, tiszta akciók a 2000-es években már egyre silányabbá váltak a lejárt kommandós lendületre és bosszúvágyra alapozott mozgatószállal, bár ez az időszak is adott néhány maradandó példát – A szállító vagy a Halálos iramban – a műfaj halhatatlanságára. Manapság ugyan a Halálos iramban folytatásával még valamelyest eredményesen erőlködnek, de az elmúlt néhány évben egyedül a Mad Max–A harag útja volt képes minőségi alapossággal életet lehelni a műfajba ritmos aprólékosságával, precíz színészi gárdájával és lehangoló látványával. Egyelőre a műfaj pi-

ket Vin Diesel és sebességbolond barátainak új történetéhez.

A horrorfilmeket sokan alantas műfajként ítélik meg. Nem is csoda, hogy története során nagyjából háromszor sikerült betörnie a hollywoodi főáramba: az 1930-as évek Universal-produkcióival, az 1970-es években a sátán-, illetve démonűző filmekkel, az 1990-es években pedig a sűrűn vitatott olcsó tinihorrorokkal. A katasztrófafilmek sem működnek ma már a mozivásznon, csupán a tévéképernyőn: a 2012 című apokaliptikus történet után egyre kevésbé nyúlnak a műfajhoz, amely leginkább a 70-es és 90-es évek között hódított. Az akciófilmek mellett a bűnügyi mozik is hasonló utat jártak be, Alfred Hitchcock és Francis Ford Coppola után leginkább csak Quentin Tarantinónak sikerült tömegeket vonzania a vetítőterembe, bár így sem a várt számban.

A történelmi filmek legnagyobb magyar reménye a bevételi rekordot döntő Kincsem mel kelt szárnyra.

Hódít a sci-fi, éled a történelem

A múlt század végétől, illetve a 2000-es évek elejétől rekordszámú bevételeket a fantasy és a science fiction, illetve ezek kevert műfaja hozott. A Gyűrűk Ura, a Harry Potter és a Csillagok háborúja klasszikus fantáziaeposzok nyomán – a Hobbitot leszámítva – sikeres, nagyrészt pozitív kritikát kapott filmek arattak dollármilliárdokat: a közelmúltban a Legendás állatok és megfigyelésük, a Star Wars folytatása, a tudományos fikciók esetében pedig a Gravitáció, Csillagok között, Ex-Machina, Érkezés. Mindemellett a rajongók és a bevétel számát tekintve napjaink legnagyobb sikereit a frissen újraéledt, egész történetuniver-

zumokat alkotó képregényfilmek érik el. Egyre népszerűbb és elismertebb alkotások születnek az életrajzi dráma műfajában is, mint a Kódjászsma, A mindenség elmélete, A király beszéde. Új műfajként a magas költségvetésű, drámával keveredett, történelmi beágyazódású művészfilmek válnak egyre népszerűbbé, mint A visszatérő vagy a Tizenkét év rabszolgaság. Mindemellett úgy tűnik: a történelmi drámák – sikereket halmozva – ismét terítékre kerülnek.

Sokáig azt hittük, hogy a megszámlálhatatlan világháborús ihletettséggel katonai film, a hohengerlő sikert, hanem a brit tévécsatornáknak és az amerikai Netflix online működő sorozatgyártó vállalatnak. Miután már számos kiváló angol történelmi filmet láttunk neves uralkodókról – Az ifjú Viktória királynő, Elizabeth: Az aranykor – a brit ITV televíziós csatorna elindította a Victoria című minisorozatát, amely lenyűgöző képi világgal a régmúlt legkedveltebb angol uralkodójának kezdeti éveit ábrázolja. Hogyan tudta megőrizni az angol morális értékek hagyományát az ipari újítások mellett, milyen ember volt valójában a szigorú angol erkölcsök mögött – így igyekeznek bemutatni Viktóriát a film amellelt, hogy sokkal jobban megismerhetjük Albert főherceg figuráját, mint eddig bármelyik alkotásban.

Röviddel a Victoria után elindult A korona című sorozat a Netflixen. Kevés mozgókép ábrázolja a fiatal, minden kedves emléket megörökítő, szerelmes, energikus II. Erzsébetet: hogyan, milyen körülmények között vált uralkodóvá, miben más, mint a többi ember, milyen szerepe volt, illetve van királynőként – ilyen kérdésekre ad választ a kritikusok által egyöntetűen dicsért széria. Az angolok kosztümös törté-

nelmi drámában sem szenvednek hiányt: hat évad után nemrég ért véget ugyanis a szintén jókora sikert aratott Downton Abbey, amely érzéletes hitelességgel és aprólékossággal ábrázolja a huszadik századelő modernizálási közepett hervadozó, de a régi rendszerért a végsőkig küzdő, angol arisztokrata család mindennapjait. A sorozatot több magyar tévécsatorna is közvetítte magyar szinkronnal.

Felébred a magyar mozi?

Úgy tűnik, a történelmi drámák mellett a magyar filmipar is felocsúdni látszik, s talán pont a történelmi filmek adják meg ehhez a szükséges lökést. A klasszikus történelmi regények hűséges adaptációit tekintve az egyik leggazdagabb példátartat éppen a magyar filmiparban találjuk, hiszen sokan vagyunk, akik dolgozatírássra készülve, körműnkre égett gyertyával nagyokat köszöntünk Gertler Viktornak Az aranyemberért vagy Várkonyi Zoltánnak A kőszívű ember fiainak filmre vitelért. A hatvanas évekig a magyar filmipart erős irodalomközpontúság jellemezte, aztán egyfajta filmes emancipáció után egyre eltávolodtak a mozgóképek az irodalomtól. A hetvenes évektől egyre inkább megnőtt a film művészi kifinomultsága, önállóbbá, kísérletezőbbé vált – a műfaji áttetszéset is gazdagítva.

Az átdolgozások az irodalomtól függetlenül is erős, közvéleményt befolyásoló hatásúakká váltak, a film önálló, szociális nevelő hatású médiummá és művészeti ágga formálódott. A hetvenes-nyolcvanas évektől a magyar filmek már nem a romantika történelmi nagyjainak kezdtek emléket állítani, hanem a magyar valóság hétköznapi és rendkívüli botlásaira, nehézségeire, társadalmi hibákra világítottak rá – elsősorban a vigjáték műfaját tökéletesítve és modernizálva. A Hahó, Öcsi!-től kezdve az Indul a bakterházig számos, ma is megnevezhető alkotással vált gazdagabbá a filmtörténelem. A 90-es években, illetve a 2000-es évek elején is sikerült néhány felejthetetlen értéket teremteni, mint a Sose halunk meg, A miniszter félrelép, Anyád! A szunyogok, Meseautó vagy később a Magyar

vándor, sőt, a Sacra Coronával a történelmi dráma műfajában is igyekeztek a Honfoglalás után alaposabb munkát végezni. A filmkedvelők többsége valamért mégis inkább az Argo-szerű leleményes, parodisztikus, de nem túl mély háttértartalmú, néhol lagymatag akcióvígjátékokra ült be a moziba. Még az Üvegtigris sem hozta el teljesen a várt sikert, így a 2000-es évek elején láthatóan megrekedt a magyar filmgyártás, de úgy tűnik, a 2010-es évek végén végre megtörik a jég.

Kasszasiker lett a Kincsem

Testről és lélekről, Ernellák Farkaséknál, Csak a szél – csupán néhány olyan alkotás, amit a Mindenkin és Saul fián kívül neves nemzetközi elismeréssel díjaztak a közelmúltban. Ezek az alkotások továbbra is inkább lélektani műfajokhoz állnak közelebb, mint a történelemhez, mégis Oscart, Arany Medvét, illetve Ezüst Medvét hoztak alkotóiknak, bár a Saul fia már megpedzette az ötletet, hogy bizony nem áthat újra nagyobb történelmi átkhoz nyúlni. Az Anyám és más futóbolondok a családból lenyűgöző eredetiséggel, precíz hangulatú fényképezéssel futtatja végig hétköznapi magyar emberek szemszögéből a huszadik század hanyattatását bizonyítva, hogy ma is érdemes, sőt szükséges a régmúlt klasszikus ihletésére alapozni. A történelmi dráma legnagyobb magyar reménye pedig épp a bevételi rekordot döntő Kincsemmel kelt szárnyra: alig néhány nap alatt az elmúlt évtized legnagyobb magyar filmsikerévé vált, maga mögött hagyva a Saul fiát az első hétvégi vetítésekkel. A csak március közepéig 100 millió forintnyi bevételt hozott mű nem egyszerűen a sikerre halmozó, hosszú távon nem túl érdekes cselekményvázat nyújtó versenylőről szól, hanem az osztrák–magyar kiegyezés és a levert szabadságharc hangulata keltette személyközi konfliktusokról is. Szerelmi szál és személyi dráma kényes, színes történelmi korszakba ültetve, csipetnyi ízes-magyaros szenvedéllyel: reméljük, kasszasikereket ígérő láncreakció indult el a Kincsemmel.

KÁDÁR HANGA

REKLÁM

Prémium képek -30%
Kuponkód: 30PREMIUM
CEWE
BEST IN PRINT

Fényképes bögre (panoráma típus is) -20%
Kuponkód: 20BOGRE

Magasfényű Nagy és XL alakú CEWE FOTÓKÖNYV 25 lej kedvezménnyel.
Kuponkód: CSILLOGAS

Székelyhőn székelyhon.ro/foto
Érvényesség: 2017. április 1–28.